

D Ü Ü N C E

20/03/2021 tarih ve 31429 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Kadınlara Yönelik İddet ve Aile Çi İddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin Türkiye Cumhuriyeti Bakımından Feshedilmesine İlişkin 19/03/2021 tarih ve 3718 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararının iptali ile bu kararın dayanağı olan 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "milletlerarası andla maların uygulama alanının de i t i ini tespit etme, bunların hükümlerinin uygulanmasını durdurma ve bunları sona erdirmeye" ve 3. fıkrasında yer alan "uygulanmasının durduruldu u ve sona erdi i tarihler; Cumhurbaşkanlığı kararı ile tespit olunarak Resmî Gazete'de yayımlanır." ibarelerinin Anayasaya aykırı oldu u iddiasıyla iptali için itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmesi istenilmektedir.

Ç hukukumuzda; milletlerarası andla maların uygun bulunması usulleri Anayasa m.90'da ayrıntılı şekilde düzenlenmiş, yasal düzenleme olarak da bir kısım hükümleri mülga edilen 11.06.1963 yürürlük tarihli ve ilk adı "Milletlerarası Andla maların Yapılması, Yürürlü ü ve Yayınlanması ile Bazı Andla maların Yapılması için Bakanlar Kuruluna Yetki Verilmesi Hakkında Kanun" olan ve 09.07.2018 tarihinde yürürlü e giren 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 181. maddesi ile "Bazı Andla maların Yapılması için Cumhurbaşkanlığına Yetki Verilmesi Hakkında Kanun" olarak adı de i tirilen 244 sayılı Kanun ve bunun yanında 15.07.2018 tarihinde yürürlü e giren 9 sayılı Milletlerarası Andla maların Onaylanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir.

244 sayılı Kanunun 2. maddesi ile 9 sayılı Kararnamenin 2. maddesi ve Kanunun 3. maddesi ile de Kararnamenin 3. maddesi aynı yönde düzenlemeler içermektedir. 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesi de rultusunda; fesih ancak Anayasa m.90/2 ve m.90/3'de öngörülen ve Meclis onayına ihtiyaç duyulmayan hallerde mümkün olabilecektir ki, Anayasanın 90/1. maddesi uyarınca yasama organının onayının gerekli oldu u hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin tasarrufu ile bir uluslararası sözleşmenin feshinin dayanağı olabilecek karar verilebilir. Kaldı ki çok taraflı sözleşmelerde fesih de il sözleşme meden çekilme söz konusudur.

İstanbul Sözleşmesi; 29 Kasım 2011 tarihli ve 28127 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24.11.2011 kabul tarihli ve 6251 sayılı Kadınlara Yönelik İddet ve Aile Çi İddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulundu una Dair Kanun ile onaylanıp ba layıcı hale gelmiştir. Bakanlar Kurulu'nun 10.02.2012 tarihli Kararı, açıkça 6251 sayılı İstanbul Sözleşmesinin Onay Kanununa atıf yapılmak suretiyle 8 Mart 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Anayasa m.90/5 uyarınca; kanun hükmünde sayılan ve usulüne göre yürürlü e girmiş temel hak ve özgürlüklerle ilgili İstanbul Sözleşmesi korunmalıdır. Anayasaya göre, İstanbul Sözleşmesinin onaylanması ve tatbikinin durdurulması veya sonlandırılması TBMM kararı ile mümkündür. 15.07.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren 9 sayılı Milletlerarası Andla maların Onaylanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 2. ve 3. maddeleri incelendi inde; "Onaylama ve onaylamanın uygun bulunması" başlıklı Kararnamenin 2. maddesi ile Anayasa m.90 arasında uyum oldu u, "Onaylama" başlıklı 3. maddesinin 3. fıkrasının ilk cümlesinde "Bir milletlerarası andla manın veya Türkiye Cumhuriyetini ba layan bir milletlerarası andla manın belli hükümlerinin Türkiye Cumhuriyeti bakımından yürürlü e girdi i, bir milletlerarası andla manın uygulama alanının de i t i i, uygulanmasının durduruldu u ve sona erdi i tarihler; Cumhurbaşkanlığı

T.C.
DANI TAY
BA SAVCILIK
Daire : 10. D
Esas No : 2021/1757

kararı ile tespit olunarak Resmi Gazete’de yayımlanır.” hükmüne yer verildi i, hükmün “bir milletlerarası andla manın uygulanmasının durduruldu u ve sona erdi i tarihlerin, Cumhurba kanı kararı ile tespit edilmek suretiyle Resmi Gazete’de yayımlanaca ı” yorumu ile stanbul Sözle mesinin, Cumhurba kanı Kararı ile feshinin hukuka uygun oldu u savunması gündeme getirilebilir.

Esasen bu hüküm; 244 sayılı Kanununun 3. maddesinin 1. fıkrasının tekrarı olup, yalnızca usuli nitelik ta ıyıp, Anayasa m.90 dikkate alınarak TBMM veya Cumhurba kanı tarafından tatbiki durdurulan veya sonlandırılan sözle melerle ilgili bildirim “Devlet Ba kanı” sıfatıyla Cumhurba kanınca uluslararası muhataplara iletilmesinden ibarettir. Bundan ba ka uygulama, 9 sayılı Cumhurba kanlı ı Kararnamesinin 3. maddesinin 3. fıkrasının Anayasaya aykırılı nı gündeme getirir.Bu hüküm, 1963 yılına ait 244 sayılı Kanununun 3. maddesinin 1. fıkrasının tekrarıdır. Hangi uluslararası sözle menin TBMM’nin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına ba lı oldu u ve hangisinin ba lı olmadı ı, Anayasa m.90’nın ilk dört fıkrasında sayılmı tır. TBMM’nin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına ba lı olan sözle me, onay kanunu olmadan yürürlü e giremez ve “kanun hükmünde” sayılmaz.Sözle melerin yürürlü e girmesinde benimsenen yöntem, “usulde paralellik” ilkesi gere ince kaldırılmasında da aynı ekilde uygulanır. TBMM’nin onayına ba lı bir uluslararası sözle menin kaldırılması da, yine TBMM’nin tasarrufu ile mümkün olabilir.

Dava konusu Cumhurba kanı Kararı ile feshedilen sözle menin onaylanmasına ili kin 6251 sayılı Kanun’un TBMM tarafından yürürlükten kaldırılmamı olması veya dava konusu Cumhurba kanı Kararı alınmadan önce sözle menin sona erdirilmesinin uygun bulundu una ili kin yeni bir kanun çıkarılmamı olması nedeniyle, dava konusu Cumhurba kanı Kararında yetkide ve usulde paralellik ilkesi uyarınca hukuka uyarlık bulunmadı ı sonucuna varılmı tır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu edilen düzenlemenin iptali gerekti i dü ünülmektedir.

AYTAÇ KURT
Danı tay Savcısı

**Bu belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmı tır.*